

AGRUPACIÓ D'ARQUITECTES
PER A LA DEFENSA I LA INTERVENCIÓ
EN EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC

Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya

Convocatòria a la direcció del XLè CURSET.

Jornades Internacionals sobre la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic:

**QUATRE DÈCADES DE REFLEXIÓ SOBRE LA DEFENSA, LA PROTECCIÓ I LA INTERVENCIÓ
EN EL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC**

14, 15, 16 i 17 de desembre de 2017

Candidatura presentada per **Mireia Barnadas i Ribas, arquitecta**

Benvolguts/des,

Em plau fer-vos arribar la meva candidatura en relació a la direcció del **XLè Curset. Jornades Internacionals sobre la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic**, que se celebrarà en el mes de desembre de 2017.

A continuació trobareu una breu contextualització de la temàtica (enguany predeterminedada per la Junta Directiva de l'AADIPA), l'estructura provisional dels continguts i diverses reflexions organitzatives.

Rebeu una salutació cordial,

Mireia Barnadas i Ribas, arquitecta

Membre del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC), número: 37.443-1, des de 2002
Membre de l'Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (AADIPA) des de 1997

1. ANTECEDENTS

Des de fa trenta-nou anys, el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) organitza el **Curset: Jornades Internacionals sobre la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic**, que ha esdevingut l'activitat formativa i cultural més longeva de totes les que porta a terme, així com una de les més multitudinàries quant a participants.

El fet de que ara es convoqui la direcció de la quarantena edició evidencia l'interès i el reconeixement assolit per aquestes jornades, que, tot i les dificultats, s'han pogut celebrar ininterrompudament durant gairebé quatre dècades i que, sens dubte, han esdevingut el llegat tangible tant de l'antiga **Comissió de Defensa del Patrimoni Arquitectònic de la Demarcació de Barcelona**, que en va organitzar les primeres dinou edicions (1978-1996), com de l'**Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (AADIPA)**, nascuda de la primera, que n'ha tutelat les vint següents (1997-2016).

Per tal de commemorar aquesta assenyalada efemèride i revaloritzar les activitats que al llarg de tots aquests anys s'han anat desenvolupant al voltant del Curset (ponències, debats, actes i visites complementàries), la Junta Directiva de la nostra Agrupació ha acordat que el tema del XLè Curset sigui precisament aquest: una reflexió sobre les trenta-nou edicions precedents.

2. CONSIDERACIONS PRÈVIES

De fet, el XIXè Curset, el darrer organitzat per la Comissió de Defensa, ja va encarar una mena de retrospectiva de les edicions anteriors sota el títol: **20 anys de la Comissió de Defensa del Patrimoni Arquitectònic (1976-1996)**. En aquella ocasió, la responsabilitat de l'organització va recaure en el llavors anomenat Àmbit de Patrimoni de la Demarcació de Barcelona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i la direcció va ser assumida per Francisco Javier Asarta, President de la nova agrupació; Antoni González, Antoni Navarro i Jordi Rogent, arquitectes; i Raquel Lacuesta, historiadora de l'art. Fonamentalment, en aquell Curset es van celebrar els vint anys d'existència de l'antiga Comissió, es van recordar les seves aportacions a la societat i, per extensió, es va reflexionar sobre la intervenció en el patrimoni arquitectònic entre el 1976 i el 1996.

En certa manera, l'encàrrec de la Junta Directiva quant a la direcció del XLè Curset es planteja amb la mateixa intenció: la retrospectiva, que no necessàriament implica la introspecció, ja que, de fet, la revisió de la història de la Comissió, de l'Agrupació i del Curset servirà d'excusa per a obrir un nou debat sobre d'on venim, on som i on volem anar quant a la restauració monumental.

3. TÍTOL

En aquest sentit, el títol que es proposa provisionalment és:

Quatre dècades de reflexió sobre la defensa, la protecció i la intervenció en el patrimoni arquitectònic

4. ESTRUCTURA DELS CONTINGUTS

Quant a l'estructura del Curset, es proposa mantenir el format de les darreres edicions, de manera que els continguts queden dividits en cinc blocs temàtics, ben diferenciats entre ells però que, des de diverses vessants, conformen i enriqueixen un mateix discurs.

Evidentment, els continguts recollits a continuació són fruit d'una primera aproximació al tema i estaran subjectes a tants canvis i correccions com sigui necessari per a garantir l'assoliment dels objectius.

JORNADA DEDICADA A LA CONTEXTUALITZACIÓ HISTÒRICA

Dijous tarda

Aquest bloc estarà dedicat a la contextualització dels principals fets històrics que han marcat la protecció del patrimoni arquitectònic en els nostre país al llarg de les darreres quatre dècades i, de retruc, la història particular del Curset.

- La fundació de la **Comissió de Defensa del Patrimoni i Arxiu Històric** del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya en el mes de desembre de 1975, *dins del context d'una reorganització dels serveis col·legials. La missió confiada a la nova Comissió era promoure la participació dels col·legiats en les feines relacionades amb la protecció del patrimoni arquitectònic i assessorar als òrgans executius del Col·legi respecte a l'acció col·legial i pública en aquestes matèries. És a dir, prosseguir les activitats programades i de projecció exterior que fins aleshores havia assumit l'Arxiu Històric, que a partir de la reestructuració col·legial es potenciava com a servei especialitzat de dipòsit i consulta de documentació.* Al llarg dels següents quatre anys, la Comissió va anar adquirint consciència de la seva essència i obrint nous camins d'actuació i projecció, així com estructurant-se i organitzant-se internament¹ fins que el 25 de gener de 1979 s'acordà modificar el nom a **Comissió de Defensa del Patrimoni Arquitectònic de la Demarcació de Barcelona** del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.
- La constitució del **Servei per a la Protecció del Patrimoni Arquitectònic Català, el SERPPAC (1976-1980)**, que va jugar un paper cabdal *no només en el procés de sensibilització ciutadana davant la problemàtica del patrimoni, sinó també, més enllà de la reivindicació, en la definició d'unes estructures tècniques per dur a terme una millor política de protecció del patrimoni dins les futures institucions de la nova democràcia que s'albirava*².
- L'organització del primer Curset (1978) com a materialització d'algunes de les propostes sorgides tant des de la Comissió com des de l'Assemblea Constituent del SERPPAC dos anys abans, i la programació de les divuit edicions posteriors (1979-1996) sota la tutela de la Comissió.
- La constitució de l'**Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (AADIPA)** el 10 d'abril de 1997, que va néixer fruit d'una nova reforma col·legial i que es va nodrir del mateix col·lectiu d'arquitectes que fins llavors havia format part de la Comissió. A més, a partir d'aquell moment, a través del nou Reglament, es va permetre per primer cop la incorporació d'altres professionals interessants en el patrimoni arquitectònic, com ara historiadors de l'art, arqueòlegs, aparelladors, restauradors, etc., alguns d'ells ja vinculats a l'antiga Comissió.
- L'organització de les vint edicions següents del Curset (1997-2016), ja com a agrupació col·legial.

1 "Memòria de la Comissió de Defensa del Patrimoni Arquitectònic de la Demarcació de Barcelona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya", 1979, redactada per Antoni González Moreno-Navarro, llavors secretari de la Comissió.

2 "La protecció del patrimoni arquitectònic a Catalunya durant la transició política, 1976-1980. El SERPPAC (Servei per a la Protecció del Patrimoni Arquitectònic Català". Micaló, A., González, X. Diputació de Barcelona, Barcelona, 2001, pàg. 31.

Divendres matí

- Reflexions sobre història de la restauració: considerada la gran assignatura pendent per part de les noves generacions de restauradors, s'analitzarà la formació que reben els estudiants d'arquitectura en relació a aquestes temes i s'explicaran algunes experiències pilot portades a terme en diverses universitats (per exemple, l'intent -no reeixit- de l'ETSAB-UPC de formalitzar una especialitat en Restauració reconeguda pel propi títol d'arquitecte, o les experiències desenvolupades des del Grupo Res-Arquitectura de la Universitat Politècnica de València). Així mateix, s'intentarà esbossar quin és el coneixement real que tenen els tècnics que intervenen en el patrimoni construït quant a la història de la restauració i valorar si aquesta possible desconexió provoca que, en general, i de manera reiterada, es repeteixin assajos i errors que ja s'han donat, detectat i solucionat en el passat.
- Reflexions sobre teoria de la restauració (I): es procurarà exposar de manera cronològica i endreçada el més significatiu del que s'ha dit, escrit i publicat sobre criteris d'intervenció en patrimoni arquitectònic durant els darrers quaranta anys, perfilant les diverses escoles i analitzant l'evolució de les tendències en l'àmbit català.

Divendres tarda

- Reflexions sobre teoria de la restauració (II): un cop exposat el panorama català, s'avaluarà l'estat de la qüestió a la resta de l'Estat Espanyol per tal de posar de manifest si l'evolució teòrica viscuda a Catalunya és equiparable, en quantitat i qualitat, a la produïda a la resta d'Espanya o si, per contra, els diferents condicionants polítics, socials i culturals han determinat una divergència constatable.

Dissabte matí

- Anàlisi de l'evolució dels criteris d'intervenció a través de casos concrets (I): s'aprofundirà en l'aplicació real dels criteris esbossats en els dos blocs anteriors a través de l'anàlisi de les trajectòries professionals de diverses figures capdavanteres, a cadascuna de les quals se li demanarà que exposi tres obres pròpies: una de joventut, una intermèdia i una de maduresa, sempre amb la finalitat de valorar si, amb l'experiència acumulada, han modificat els seus discursos o si, fins i tot, els han redefinit.
- Anàlisi de l'evolució dels criteris d'intervenció a través de casos concrets (II): es farà un exercici similar a l'anterior però, en aquest cas, pensat des de les administracions i les institucions competents en matèria de patrimoni, per tal de veure si la manera com s'intervé en els monuments i les fórmules per a la seva protecció també han evolucionat i en quina direcció.

Dissabte tarda

- Una mirada cap al futur: el darrer dels blocs es reserva per a debatre profundament, en un format més proper al d'un simpòsium, quines són les estratègies i les perspectives de futur per a les diverses generacions, des de les distintes formacions, en els diferents àmbits, en cadascun dels marcs. Tot per donar una nova empenta teòrica a un futur que, quant a la preservació del patrimoni, es presenta més fosc del que fa quaranta anys es podia imaginar.

5. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Com ve sent habitual en les darreres edicions del Curset, el diumenge es preveu una jornada a fora de Barcelona, que inclourà la visita guiada a un o més edificis de reconegut valor patrimonial en els que les restauracions que s'hi hagin portat a terme tinguin un especial interès, sigui com a reflex d'intervencions successives al llarg del temps, sigui per tractar-se d'actuacions recents que s'emmarquin en els valors que s'intenten impulsar des de l'Agrupació. En cas que la candidatura resulti elegida, durant els tres primers mesos de l'any 2017 es determinarà on serà la visita i quins els edificis a visitar, sempre després d'avaluar detingudament les diverses opcions amb el consell assessor.

D'altra banda, atesa la temàtica específica i generalista del Curset, i contràriament al que s'ha fet els darrers anys, no es preveuen visites complementàries al llarg de l'any 2017. Tanmateix, aquesta opció no es descarta en absolut si, un cop implementat el programa, i d'acord amb el consell assessor, es considera oportú incloure alguna activitat determinada. Si es dóna el cas, aquesta activitat s'organitzarà d'acord amb la Junta Directiva, amb el suport del Secretari Tècnic i, si s'escau, coordinadament amb el vocal territorial de l'AADIPA.

Quant al viatge, com és habitual, es preveu que es porti a terme aprofitant la festivitat del 12 d'octubre, o sigui, del dijous 12 al diumenge 15 d'octubre de 2017. A l'igual que en el cas de les visites, la destinació i el programa es maduraran durant els propers mesos i la proposta concreta es presentarà durant l'Assemblea General Ordinària de l'Agrupació, que se celebrarà en el mes de març de 2017.

6. EQUIP ORGANITZADOR I CONSELL ASSESSOR

En el cas que la candidatura resulti elegida, s'implementarà un equip de treball que garanteixi que els diversos aspectes de l'organització del Curset es vagin resolent de manera convenient i en els terminis adequats.

Paral·lelament, atès que el tema a desenvolupar en aquesta edició del Curset exigeix una mirada al passat, més o menys llunyà, es jutja imprescindible comptar amb un consell assessor conformat per figures rellevants del món de la restauració arquitectònica que hagin viscut en primera persona, si no tots, la majoria d'esdeveniments històrics exposats en el primer bloc.

Concretament, i com a punt de partida, es considera indispensable incloure a tots els membres que assumiren la direcció/coordinació del XIXè Curset: 20 anys de la Comissió de Defensa del Patrimoni Arquitectònic (1976-1996):

- Francisco Javier Asarta, arquitecte
- Antoni González, arquitecte
- Antoni Navarro, arquitecte
- Jordi Rogent, arquitecte
- Raquel Lacuesta, historiadora de l'art

Així mateix, es considera adient incorporar, com a mínim, un representant del món acadèmic en tant que coneixedor de la formació específica que s'està impartint a les universitats catalanes quant a restauració arquitectònica. En aquest cas, per la seva íntima relació amb l'AADIPA, per haver dirigit quatre edicions del Curset, per la influència que ha exercit a través de les assignatures d'especialització impartides a l'ETSAB i pel prestigi del Màster que imparteix a través de l'*School of Professional & Executive Development* de la UPC, es proposa a:

- José Luis González, Dr. Arquitecte

7. CURRÍCULUM PERSONAL

Sóc arquitecta per l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona de la Universitat Politècnica de Catalunya (2001) i m'he especialitzat en Restauració Arquitectònica gràcies a més d'una cinquantena de cursos, jornades i seminaris monogràfics (1998-2016), entre ells, setze edicions del Curset. L'any 2009, el Ministerio de Asuntos Exteriores y Cooperación, a través de l'Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo, em va concedir una beca de residència a la Real Academia de España en Roma, en la modalitat de Restauració Monumental. Professionalment, després d'obtenir una beca de formació al Servei de Patrimoni Arquitectònic Local (SPAL) de la Diputació de Barcelona (2001), i per encàrrec d'aquesta, he col·laborat en l'estudi i la restauració de diversos edificis monumentals, entre els que destaquen: El Palau Güell de Barcelona (2004-2009), el monestir de Sant Llorenç a Guardiola de Berguedà (2006-2016) i el monestir de Santa Maria de l'Estany (2009-2015). A més, he restaurat diverses cases i masies de titularitat privada (2006-2008, 2010, 2012, 2015-2016) i he col·laborat amb alguns ajuntaments, com el de Castellbisbal, amb el que estem intervenint a l'ermita de Sant Joan de Benviure (2015-2016). Així mateix, també per encàrrec de l'SPAL, he redactat el Pla Especial Urbanístic de Protecció i Catàleg del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental de Vilassar de Mar (2014-2016).